

## KRONIKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO CHRONICLE OF THE GEOLOGICAL SOCIETY OF POLAND

### ANDRZEJ RADOMSKI

(1929 – 2007)



W dniu 27 kwietnia 2007 r. zmarł w Krakowie profesor Andrzej Radomski, wybitny geolog, uczony o wielkiej przeszłości badawczej i dorobku naukowym posiadającym istotne znaczenie dla rozwoju sedimentologii. Był także znanym speleologiem i grotolazem. Kontynuowanie wieloletniej, aktywnej działalności naukowej uniemożliwiła mu pod koniec życia długa i ciężka choroba.

Studia geologiczne ukończył w 1951 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim. Przez cały czas swej pracy zawodowej nieprzerwanie związany był z tą uczelnią, zatrudniony na kolejnych stanowiskach, poczynając od zastępcy asystenta po profesora. Tam też uzyskał w roku 1959 stopień doktora, a w roku 1969 doktora habilitowanego. Tytuł profesora nadano mu w 1983 roku. Na emeryturę odszedł w 1999 roku po 48 latach owocnej pracy dydaktycznej.

Andrzej Radomski był wychowankiem profesora Mariana Książkiewicza i należał do powstałej wokół niego "krakowskiej szkoły sedimentologicznej". Jego badania z dziedziny sedimentologii początkowo dotyczyły głównie fliszowych osadów Karpat i przypadają na lata pięćdziesiąte i sześćdziesiąte ubiegłego stulecia. Prace te obejmowały szeroki wachlarz zagadnień, od genezy poszczególnych struktur po procesy zachodzące w skali całych basenów fliszowych. Jego badania w większości miały charakter pionierski. Już jego pierwsza publikacja (z 1955 r.), napisana wspólnie z S. Dżużyńskim, dotycząca przede wszystkim śladów wleczenia, zawierała nową, wysoce przekonującą interpretację mechanizmu powstawania tych struktur. W kolejnej pracy (1957) opisane zostały, po raz pierwszy z Karpat fliszowych, żyły klasyczne i wyjaśniona ich geneza.

Niewątpliwie najważniejszym osiągnięciem Andrzeja Radomskiego z okresu lat pięćdziesiątych były prace dotyczące różnorodnych problemów sedimentacji fliszu podhalańskiego (1956, 1958). W owym czasie prace te były pod wieloma względami unikalne w skali światowej i zdobyły szerokie uznanie, między innymi jako przykład analizy basenu fliszowego. Badania na Podhalu rozszerzył potem autor na przyległe tereny Słowacji (Marchalko i Radomski, 1960, 1967). Andrzej Radomski wykazał też, jako pierwszy, że część ławic łupkowych w utworach fliszowych deponowana była przez rozrzedzone prądy zawieszinowe i w zwi-

zku z tym szybkość ich sedimentacji musiała być znacznie większa w porównaniu z innymi ilastymi osadami fliszu (1960a, 1960b). Dokonał także pierwszych pomiarów kierunków transportu materiału klastycznego we fliszu Alp szwajcarskich (1961) i wykorzystał uzyskane dane do wstępnej analizy tamtejszego basenu fliszowego. W Polsce był jednym z inicjatorów badań minerałów ciężkich w utworach fliszu karpackiego. Współdziałał też z S. Dżużyńskim w stosowaniu badań eksperymentalnych mających na celu wyjaśnienie genezy niektórych struktur osuwiskowych powstałych w wyniku erozji i deformacji, a związanych z prądami zawieszinowymi.

Kolejną dziedziną, w której Andrzej Radomski odegrał pionierską rolę, było zastosowanie nannoplanktonu do określania wieku karpackich osadów fliszowych (1967). Był pierwszym, który wydzielił poziomy nannoplanktonu w tamtejszych utworach paleogenu i przeprowadził ich korelację z podziałem opartym na otwornicach (1969, 1971).

Sedymologiczne badania A. Radomskiego dotyczyły również osadów węglonośnej sukcesji Zagłębia Górnosłowackiego. Z tego zakresu wymienić trzeba przede wszystkim pierwsze pomiary struktur kierunkowych w tych osadach (Gradziński, Radomski & Unrug, 1959, 1961), wprowadzenie wyróżniania litofacji w opisach rdzeni wiertniczych oraz zastosowanie metod matematycznych z użyciem łańcuchów Markowa dla potrzeb interpretacji sedymologicznych (Radomski & Gradziński, 1979, 1981).

Naukowa działalność Andrzeja Radomskiego na polu sedimentologii znalazła też wyraz w napisaniu przez niego wraz z trójgim współautorów (R. Gradzińskim, A. Kostecką i R. Unrugiem) pierwszego polskiego podręcznika z tej dziedziny. Ukazał się on w 1976 r., a później w tłumaczeniu na język rosyjski w 1980 r., zaś nowe, rozszerzone polskie wydanie opublikowane zostało w 1986 r. Był też autorem haseł z zakresu sedimentologii w "Słowniku geologii dynamicznej" (1985). Pod koniec życia opracował, wraz z A. Gasińskim, podręcznik z zakresu oceanologii (2004).

Kolejną z życiowych pasji Andrzeja Radomskiego była eksploracja jaskiń. Był jednym z pierwszych członków Klubu Grotolazów, nieformalnej początkowo grupy, która zainicjowała w Polsce rozwój ruchu określanego jako taternictwo jaskiniowe. W latach 1953–1962 brał udział w szeregu odkrywczych wyprawach do jaskiń na terenie Polski, Słowacji, Bułgarii, Francji i Kuby. Aktywną działalność w jaskiniach umiejętnie łączył z badaniami zjawisk krasowych, publikując (wraz z R. Gradzińskim) szereg prac; dotyczyły one nacieków z mleka wapiennego (1957), krasu kopiałego na Kubie (1967) i rozwoju tamtejszych polji wewnętrznych (1965). Badania pizoidów występujących w jaskiniach Kuby przyniosły odkrycie nowego typu tych utworów, wyróżniających się specyficznymi cechami i odmienną genezą (1967); znalazło to oddźwięk w literaturze światowej. Istotne znaczenie miały też prace na temat znaczenia czynników warunkujących rozwój krasu (1963, 1968).

Andrzej Radomski był bardzo zaangażowany w działalność dydaktyczną. Prowadzone przez niego różnorodne wykłady i ćwiczenia wyróżniały się wysokim poziomem i cieszyły się dużym uznaniem wśród studentów. Był opiekunem wielu prac magisterskich i wypromował trzech doktorów.

Przez szereg lat kierował Zakładem Geologii w Instytucie Nauk Geologicznych UJ, pełnił też funkcję zastępcy dyrektora tego Instytutu, a na początku lat osiemdziesiątych był prodziekanem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Należy podkreślić

również jego zaangażowanie w działalność Polskiego Towarzystwa Geologicznego, między innymi od roku 1963 pełnił funkcje sekretarza naukowego, a w latach 1973–1985 redaktora naczelnego Rocznika Polskiego Towarzystwa Geologicznego, a także przez wiele lat był przewodniczącym nagrody naukowej imienia Henryka Świdzińskiego.

Odejście prof. Andrzeja Radomskiego przerwało wszystkie Jego zamierzenia naukowe i pozostawiło bolesną stratę odczuwaną przez społeczność geologiczną, szczególnie starszej generacji.

Ryszard Gradziński i Andrzej Ślęczka

### Wybrane publikacje Andrzeja Radomskiego

- Dżułyński, S. & Radomski, A., 1955. Pochodzenie śladów wleczania na tle teorii prądów zawieszinowych (English summ.). *Acta Geologica Polonica*, 5: 47–66.
- Dżułyński, S. & Radomski, A., 1957. Zagadnienie żył klastycznych w osadach fliszowych na tle sedimentacji fliszu karpackiego (English summ.). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 26: 225–264.
- Dżułyński, S., Radomski, A. & Ślęczka, A., 1957. Utwory wirowe w łupkach fliszowych Karpat (English summ.). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 26: 107–126.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1957. Utwory naciekowe z “mleka wapiennego” w jaskini Szczelinie Chochołowskiej (English summ.). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 26: 63–90.
- Radomski, A., 1958. Charakterystyka sedimentologiczna fliszu podhalańskiego (English summ.). *Acta Geologica Polonica*, 8: 335–408.
- Gradziński, R., Radomski, A. & Unrug, R., 1959. Preliminary results of sedimentological investigations in the Silesian Coal Basin. *Bulletin l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences Géologiques et Géographiques*, 7: 433–440.
- Marschalko, R. & Radomski, A., 1960. Preliminary results of investigations of current directions in the flysch basin of the Central Carpathians. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 30: 259–272.
- Radomski, A., 1960. Remarks on sedimentation of shales in flysch deposits. *Bulletin l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences Géologiques et Géographiques*, 8: 123–129.
- Gradziński, R., Radomski, A. & Unrug, R., 1961. Kierunki transportu materiału klastycznego w górnym karbonie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (English summ.). *Kwartalnik Geologiczny*, 5: 15–38.
- Radomski, A., 1961. On some sedimentological problems of the Swiss flysch series. *Eclogae Geologicae Helveticae*, 54: 451–459.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1963. Types of Cuban caves and their dependence on factors controlling karst development. *Bulletin l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences Géologiques et Géographiques*, 11: 151–160.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1965. Origin and development of internal poljes “hoyos” in the Sierra de los Organos. *Bulletin l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences Géologiques et Géographiques*, 13: 181–186.
- Dżułyński, S. & Radomski, A., 1966. Experiments on bedding disturbances produced by the impact of heavy suspensions upon horizontal sedimentary layers. *Bulletin l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences de la Terre*, 14: 227–230.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1967. Pisoliths from Cuban caves. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 37: 243–265.
- Radomski, A., 1967. Some stratigraphic units based on nannoplankton in the Polish Outer Carpathians. *Biuletyn Instytutu Geologicznego*, 211: 385–393.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1967. Spostrzeżenia nad rozwojem jaskiń i krasu kopiastego w Sierra de los Organos na Kubie (French summ.). *Acta Geologica Polonica*, 17: 273–295.
- Radomski, A., 1969. Poziomy nannoplanktonu wapiennego w paleogenie Polskich Karpat Zachodnich (English summ.). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 38: 545–605.
- Marschalko, R. & Radomski, A., 1970. Sedimentarne textury a vyvoj okrajovych facii eocenneho flyša pri Ždiari (Vysoke Tatry) (English summ.). *Geologické Práce, Spravy*, 53: 85–98, Bratislava.
- Gradziński, R., Kostecka, A., Radomski, A. & Unrug, R., 1976. *Sedymentologia*. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 614 pp.
- Gradziński, R. & Radomski, A., 1976. Cave ooids in a Tertiary karst shaft at Pogorzycze, Southern Poland. *Acta Geologica Polonica*, 26: 395–403.
- Radomski, A. & Gradziński, R., 1978. Lithologic sequences in the Upper Silesia coal-measure (Upper Carboniferous, Poland). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 8: 193–210.
- Geroch, S., Kryszowska-Iwaszkiewicz, M., Michalik, M., Prochazka K., Radomski, A., Radwański, R., Unrug, Z., Unrug, R. & Wieczorek, J., 1979. Sedymentacja margli z Węgierki (English summ.). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 49: 105–133.
- Gradziński, R., Kostecka, A., Radomski, A. & Unrug, R., 1980. *Sedymentologia*. Nedra, Moskwa, 646 pp.
- Radomski, A. & Gradziński, R., 1981. Facies sequences in the Upper Carboniferous alluvial coal-bearing deposits, Upper Silesia, Poland. *Studia Geologica Polonica*, 68: 29–41.
- Radomski, A. & Ślęczka, A., 1985. Jawornik marls, a deposit of pelitic turbidity currents. In: *Proceedings XIII Congress Carpatho-Balkan Geological Association*, Cracow, Poland. Geological Institute, Cracow, pp. 172–175.
- Jaroszewski, W., Marks, L. & Radomski, A., 1985. *Słownik geologii dynamicznej*. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 310 pp.
- Gradziński, R., Kostecka, A., Radomski, A. & Unrug, R., 1986. *Zarys sedymentologii*. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 628 pp.
- Radomski, A. & Gasiński M. A., 2004. *Elementy oceanologii. Wprowadzenie do środowisk morskich*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 266 pp.